

Arany Sándor
1899—1984

1984. február 16-án, életének 85. évében elhunyt ARANY SÁNDOR Kossuth-díjas professzor, a mezőgazdasági tudományok doktora, a talajtan nemzetközileg is ismert tudósa.

ARANY SÁNDOR 1899. március 4-én született Mezőtúron. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen végezte, ahol 1923-ban szerzett vegyészmérnöki képesítést. Pályáját — ugyanebben az évben — a Debreceni Mezőgazdasági Vegykísérleti Állomáson kezdte élelmiszer-vegyszerként, majd a Földművelésügyi Minisztérium Kísérletügyi Főosztálya a Hortobágy talajainak vizsgálatával bízta meg. E feladat sikeres megoldása érdekében 'SIGMOND ELEK műegyetemi tanár tanszékére került, ahol egy ideig tanársegédként dolgozott. A műszaki doktori cím megszerzése után (1926-ban) az USA-ban, a Berkeley-i Egyetem Mezőgazdasági Kísérleti Állomásán a szikes talajok tulajdonságait és javítási módszereit tanulmányozta, W. P.

KELLEY professzor irányításával. 1927-ben Bonnban töltött egy évet H. KAPPEN mellett, ahol a talajsavanyúság kialakulásának, természetének Kappen-féle elméletét és a savanyú talajok javítási módszereit ismerte meg részletesen. Eredményeit ezekben az években részben SIGMOND ELEKkel, HERKE SÁNDORral, illetve W. P. KELLEYvel közösen publikálta.

Tanulmányútjai befejezése után visszatért első munkahelyére. Innen 1932-ben akadémiai tanárként a Pallagi Gazdasági Akadémia kémiai tanszékének élére került, majd a gazdasági akadémiák átszervezése után egyetemi ny. r. tanárrá nevezték ki. Egy ideig az osztályelnöki (rektori) teendőket is ellátta. Sokat tett az intézményben folyó talajtani és mezőgazdasági kémiai oktatás fejlesztése érdekében. Ebben az időszakban a Debreceni Tudományegyetemen is oktatott talajtant, előbb mint egyetemi magántanár, 1941-től pedig mint c. nyilvános rendkívüli egyetemi tanár.

A felszabadulás után a Tiszántúli Talajjavító Vállalat talajlaboratóriumának szervezője és vezetője, az Országos Mezőgazdasági Minőségvizsgáló Intézet (OMMI) megalakulása után pedig az Intézet debreceni Talajtani Osztályának vezetője lett. Innen vonult nyugalomba 1962-ben.

Kutatóként főként a szikesedési folyamatok vizsgálatával, a szikesek javításának talajtani feltételeivel és módszereivel, valamint a talaj és az öntözővíz kölcsönhatásának kérdéseivel foglalkozott. Elsők között mutatott rá a magnéziumnak a szikesedési folyamatokban játszott sajátos szerepére. Munkáját mindig a gyakorlat igényeinek és a mezőgazdaság fejlesztésének szem előtt tartásával végezte. Számos megállapítása az adott időszakban szemléletformáló volt, s nem egy még ma sem veszített aktualitásából. Néhány új rutinvizsgálati módszert is kidolgozott, s több — külföldön jól bevált — minőségi jellemzőt vezetett be a hazai szakirodalomba (Arany-féle kötöttségi szám, a talajszerkezet vízállóságának becslésére szolgáló eljárás, illetve a szikesedési hányados, a magnézium viszonyszám stb.). Ezek egy részét jelenleg is használjuk a gyakorlati talajminősítésnél.

Fontosabb eredményeit — részben angol, orosz és német nyelven is közölt — kb. 100 dolgozatban és A szikes talaj és javítása c. könyvében (1956) ismertette.

Kutató és oktató munkája mellett a tudományos közéletben is jelentős szerepet játszott. 1926-tól a Nemzetközi Talajtani Társaság keretében működő Szikes Albizottság egyik titkára, majd a Kísérletügyi Közlemények Szerkesztő Bizottságának, az 1950-es években pedig a Földművelésügyi Minisztérium Tudományos Tanácsának tagja s a Talajjavítási Témakollektíva elnöke volt.

Kiemelkedő munkásságának elismeréseként Kormányunk Kossuth-díjjal (1958), majd a Munka Érdemrend arany fokozatával (1968) tüntette ki. Megkapta a Treitz Péter Emlékérmét, a Debreceni Agrártudományi Egyetem pedig tiszteletbeli, „Honoris causa” doktorrá avatta.

ARANY professzor szellemi hagyatékát, életművét tisztelettel őrzik a talajtani hazai művelői, tanítványai, eredményeinek ismerői és felhasználói.

FILEP GYÖRGY